

DEDNO PRAVO

© Uradni list Republike Slovenije, 2009. Vse pravice pridržane.

Brez pisnega dovoljenja založnika je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, vključno s fotokopiranjem, tiskanjem ali shranitvijo v elektronski obliki. Tako ravnanje je, razen v primerih iz 46. do 57. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah, kršitev avtorske pravice.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

347.65/.68(497.4)

ZUPANČIČ, Karel

Dedno pravo / Karel Zupančič, Viktorija Žnidaršič Skubic ;
stvarno kazalo Viktorija Žnidaršič Skubic. - 3. spremenjena in
dopolnjena izd. - Ljubljana : Uradni list Republike Slovenije, 2009

ISBN 978-961-204-428-2

1. Žnidaršič, Viktorija
244498944

prof. dr. Karel Zupančič
prof. dr. Viktorija Žnidaršič Skubic

D E D N O
P R A V O

Tretja, spremenjena in dopolnjena izdaja

Redaktor: prof. dr. Karel Zupančič

Stvarno kazalo: prof. dr. Viktorija Žnidaršič Skubic

Ljubljana 2009

Vsebina

Predgovor k tretji, spremenjeni in dopoljnjeni izdaji	15
Iz predgovora k prvi izdaji (1984)	19
Iz predgovora k drugi izdaji (1991)	19
Pogostejše kratice in okrajšave	21
Prvi del: DEDOVANJE	23
1. SPLOŠNO O DEDOVANJU IN O DEDNEM PRAVU	25
1.1. Osnovni pojmi	25
1.2. Temeljna načela dednega prava	32
1.2.1. Pojmovanja načel dednega prava	32
1.2.2. Svoboda oporočnega razpolaganja (svoboda testiranja)	33
1.2.3. Dedovanje v družini	36
2. VIRI DEDNEGA PRAVA V REPUBLIKI SLOVENIJI	39
2.1. Razvoj	39
2.1.1. Razvojne tendence	40
2.2. Pravni viri	41
2.2.1. Ustava	41
2.2.2. Zakonski predpisi	41
3. ZNAČILNOSTI PRAVNE UREDITVE DEDOVANJA	46
3.1. Splošna in posebna pravna ureditev dedovanja	46
3.2. Predmet dedovanja: zapuščina	46
3.2.1. Dedovanje lastninske pravice	46
3.2.2. Dedovanje drugih pravic in obveznosti	52
3.2.3. Zmanjšanje zapuščine zaradi izločitev iz zapustnikovega premoženja	53
3.2.3.1. Izločitev v korist potomcev	53
3.2.3.2. Izločitev gospodinjskih predmetov	55
3.2.3.3. Izločitev dela zapustnikovega premoženja, ki ustreza vrednosti pomoči, ki jo je užival zapustnik v skladu s predpisi o socialnem varstvu	56

3.3. Druge značilnosti pravne ureditve dedovanja	63
3.3.1. Enakopravnost v dednem pravu	63
3.3.2. Dedovanje na podlagi oporoke in na podlagi zakona	65
3.3.3. Omejitve oporočnega razpolaganja	65
3.3.4. Zapuščina brez dediča postane državna lastnina	66
3.3.5. <i>Ipsa iure</i> pridobitev dediščine	69
3.3.6. Omejena odgovornost dediča za dolgove zapustnika	69
3.3.7. Prostovoljnost dedovanja	70
4. POGOJI ZA DEDOVANJE	71
4.1. Splošno	71
4.2. Zapustnikova smrt	71
4.3. Obstoj dediča	73
4.4. Dedni naslov	74
4.5. Dedna sposobnost, neobstoj dedne nevrednosti	75
5. DEDOVANJE NA PODLAGI ZAKONA	79
5.1. Red dedovanja: krog zakonitih dedičev	79
5.2. Značilnosti dedovanja posameznih kategorij dedičev	84
5.2.1. Dedovanje zapustnikovih sorodnikov	84
5.2.2. Dedovanje oseb, ki jih z zapustnikom veže posvojitev	86
5.2.3. Dedovanje zapustnikovega zakonca	87
5.2.4. Dedovanje zapustnikovega zunajzakonskega partnerja ...	90
5.3. Nujni dediči	92
5.3.1. Temeljni pojmi dedovanja nujnih dedičev	92
5.3.2. Pravna narava pravice do nujnega deleža	94
5.3.3. Krog nujnih dedičev in višina njihovega deleža	95
5.3.4. Izračunavanje nujnega deleža in razpoložljivega dela za- puščine	98
5.3.5. Zmanjšanje oporočnih razpolaganj in vrnitev daril zara- di prikrajšanja nujnega deleža	100
5.3.6. Razdedinjenje nujnega dediča in odvzem nujnega dele- ža v korist potomcev	103
5.4. Vračunanje daril in volil v dedni delež	107
5.4.1. Pojem in značilnosti vračunanja	107
5.4.2. Darilo kot predmet vračunanja	108

5.4.3. Volilo kot predmet vračunanja	110
5.4.4. Način in postopek vračunanja	111
6. DEDOVANJE NA PODLAGI OPOROKE	113
6.1. Pojem in značilnosti oporoke	113
6.2. Pogoji za veljavnost oporoke	114
6.2.1. Splošno	114
6.2.2. Oporočna sposobnost	114
6.2.3. Prava in resnična volja zapustnika	118
6.2.4. Vezanost na obliko	122
6.2.5. Možnost, dopustnost, določenost ali določljivost vsebine oporoke in dopustnost podlage oporočnega razpolaganja	124
6.3. Oblike oporoke	127
6.3.1. Splošno	127
6.3.2. Lastnoročna oporoča	129
6.3.3. Pisna oporoča pred pričami	130
6.3.4. Sodna oporoča	133
6.3.5. Oblike oporoke, izpeljane iz sodne oporoke	135
6.3.5.1. Oporoka, sestavljena v tujini	135
6.3.5.2. Oporoka, sestavljena na slovenski ladji	135
6.3.5.3. Oporoka, sestavljena med izrednim ali vojnim stanjem	136
6.3.6. Mednarodna oporoča	136
6.3.7. Notarska oporoča	139
6.3.7.1. Oporoka, sestavljena v obliki notarskega zapisa ...	139
6.3.7.2. Pisna oporoča, ki jo oporočitelj izroči notarju	140
6.3.8. Ustna oporoča	140
6.4. Vsebina oporoke	144
6.4.1. Vrste oporočnih določil	144
6.4.2. Razlaga oporočnih določil	145
6.4.3. Določitev dediča	147
6.4.4. Določitev volil	149
6.4.4.1. Pojem volila	149
6.4.4.2. Obremenjenec z volilom in volilojemnik	151
6.4.4.3. Predmet volila	153

6.4.4.4. Pridobitev volila in uveljavljanje volila	155
6.4.4.5. Ugasnitev volila	157
6.4.5. Določitev namestnika dediču ali volilojemniku	158
6.4.6. Razpolaganje v dovoljen namen	161
6.4.7. Določitev pogojev, rokov in bremen za dediča oziroma volilojemnika	163
6.4.7.1. Splošno o pogojih in rokih v oporoki	163
6.4.7.2. Pogoj	163
6.4.7.3. Bременa	168
6.4.8. Izvršitelj oporoke	170
6.5. Shranjevanje, preklic in rekonstrukcija oporoke	171
6.5.1. Shranjevanje oporoke	171
6.5.2. Preklic oporoke	173
6.5.3. Rekonstrukcija oporoke	175
6.6. Centralni register oporok	175
7. DEDNOPRAVNE POGODBE	177
7.1. Splošno	177
7.2. Neveljavne dednopravne pogodbe	178
7.2.1. Dedna pogodba	178
7.2.1.1. Odločba Ustavnega sodišča RS	179
7.2.1.2. Dednopravne klavzule v ženitnih pogodbah	182
7.2.2. Pogodba o vsebini oporoke	184
7.2.3. Pogodba o pričakovani dediščini ali o volilu	184
7.3. Sporazum o odpovedi neuvedenemu dedovanju	185
7.4. Pogodba o izročitvi in razdelitvi premoženja za življenja	191
7.5. Pogodba o dosmrtnem preživljanju	195
7.6. Pogodba o preužitku	199
8. ZAPUŠČINA BREZ DEDIČA	201
8.1. Ravnanje z zapuščino brez dediča	201
8.2. Odgovornost države za zapustnikove dolgove	202
9. PRIDOBITEV DEDIŠČINE IN ODPOVED DEDIŠČINI	205
9.1. Prehod zapuščine na dediče	205
9.2. Odpoved dediščini in sprejem dediščine	206
9.2.1. Odpoved dediščini	206

9.2.2. Sprejem dediščine	209
9.2.3. Dedna izjava	210
9.2.3.1. Pogoji za veljavnost dedne izjave	210
9.2.3.2. Značilnosti dedne izjave	212
9.3. Pravni položaj dediča	213
9.3.1. Splošno	213
9.3.2. Pravni položaj začasnega dediča	214
9.3.3. Pravni položaj dokončnega dediča	215
9.4. Skrbnik zapuščine	216
10. SODEDIČI	219
10.1. Skupnost dedičev: pojem in pravna narava	219
10.2. Pravice in dolžnosti sodedičev	221
10.3. Upravitelj dediščine	222
10.4. Odstop dednega deleža pred delitvijo dediščine	222
10.5. Prenehanje skupnosti dedičev	224
10.5.1. Delitev dediščine: splošno	224
10.5.2. Izvedba delitve	225
10.5.3. Dodelitev nekaterih predmetov zapuščine določenim dedičem	227
10.5.4. Medsebojno jamčevanje sodedičev po delitvi dediščine	228
10.5.5. Drugi načini prenehanja skupnosti sodedičev	228
11. ODGOVORNOST DEDIČEV ZA ZAPUSTNIKOVE DOLGOVE	230
11.1. Pravni temelj in vrste odgovornosti za dolgove	230
11.2. Zapustnikovi dolgovi in dolgovi zapuščine	231
11.3. Obseg odgovornosti in pogoji za odgovornost za dolgove	232
11.4. Upravičenci do koristi iz zapuščine, ki odgovarjajo za dolgove zapustnika	235
11.5. Ločitev zapuščine kot sredstvo za zavarovanje zapustnikovih upnikov	237
11.6. Uveljavljanje odgovornosti	238
12. ODSVOJITEV DEDIŠČINE	242
12.1. Pravne posledice odsvojitve dediščine	242

Drugi del: VARSTVO IN UVELJAVLJANJE PRAVIC DO ZAPUŠČINE	243
1. SREDSTVA ZA VARSTVO IN UVELJAVLJANJE PRAVIC DO ZAPUŠČINE	245
2. ZAPUŠČINSKI POSTOPEK	246
2.1. Pojem in pomen zapuščinskega postopka	246
2.2. Pomembnejša splošna pravila zapuščinskega postopka	247
2.3. Pristojnost za zapuščinski postopek	248
2.4. Pripravljanje zapuščinske obravnave	251
2.4.1. Smrtovnica	251
2.4.2. Pomembnejša dejanja, ki jih je treba opraviti pred zapuščinsko obravnavo	251
2.4.3. Odločitev sodišča, da ne bo opravilo zapuščinske obravnave	253
2.5. Zapuščinska obravnava	254
2.5.1. Potek zapuščinske obravnave in predmet obravnavanj ..	254
2.5.2. Sklep o dedovanju	260
2.5.2.1. Vsebina sklepa o dedovanju	260
2.5.2.2. Pravna sredstva zoper sklep o dedovanju oziroma o volilu	261
2.5.2.3. Izvajanje in učinek pravnomočnega sklepa o dedovanju	263
3. NOTAR V ZAPUŠČINSKEM POSTOPKU	267
3.1. Pristojnosti notarjev po veljavni slovenski dednopravni ureditvi	267
3.2. Pristojnosti notarjev pri izvajanju (dela) zapuščinskega postopka	269
3.2.1. Primerjalnopravni pregled	269
3.2.2. Sodni zapuščinski postopek in vključitev notarja	271
3.2.2.1. Notar kot sodni organ	271
3.2.2.2. Notar kot sodni pooblaščenec	272
3.2.3. Izvensodni zapuščinski postopek in vključitev notarja	274
3.3. Slovensko pravo <i>de lege ferenda</i>	275
3.3.1. Osnutek predloga novele Zakona o dedovanju glede prenosa dela pristojnosti v zapuščinskem postopku na notarje	276

4. UVELJAVLJANJE DEDNE PRAVICE V PRAVDI	280
4.1. Situacije, v katerih se lahko dedna pravica uveljavlja v pravdi	280
4.2. Dediščinska tožba	281
4.2.1. Pojem in vsebina dediščinske tožbe	281
4.2.2. Zastaranje dediščinske tožbe	285
4.3. Uveljavljanje pravice do nujnega deleža v pravdi	288
Tretji del: POSEBNOSTI DEDOVANJA KMETIJSKIH GOSPO-	
DARSTEV	291
1. USTAVNI TEMELJ, RAZLOGI IN NAMEN POSEBNE PRAVNE	
UREDITVE DEDOVANJA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV	293
2. PREDMET DEDOVANJA	296
3. ZAKONITO DEDOVANJE	298
3.1. Dedič kmetije	298
3.2. Pravice drugih dedičev	302
3.3. Odtujitev kmetije	306
3.4. Nujni delež	307
3.5. Posebne pravice zapustnikovega zakonca in potomcev, ki so za-	
pustniku pomagali pri pridobivanju	308
4. OPOROČNO DEDOVANJE	310
4.1. Omejitve oporočiteljeve volje glede postavitve dediča kmetije	310
4.2. Omejitve oporočiteljeve volje glede volil	312
5. OMEJITVE RAZPOLAGANJ S KMETIJO S PRAVNIMI POSLI	
MED ŽIVIMI	313
Četrty del: DEDOVANJE DENACIONALIZIRANEGA PREMO-	
ŽENJA	315
1. UPORABA SPLOŠNIH PRAVIL DEDNEGA PRAVA PRI DE-	
NACIONALIZACIJI	317
2. POSEBNA PRAVILA ZA DEDOVANJE DENACIONALIZIRA-	
NEGA PREMOŽENJA	321
2.1. Izpeljava novega zapuščinskega postopka	321
2.2. Posebna pravila materialnega prava	323
2.3. Posebna procesna pravila	335

Peti del: DEDOVANJE PODJETNIŠKEGA PREMOŽENJA	337
1. UVOD	339
2. DEDOVANJE PODJETJA SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA	344
2.1. Pojem podjetnika	344
2.2. Dedovanje podjetja podjetnika posameznika	345
2.2.1. Splošno	345
2.2.2. Položaj podjetja, ki ga podeduje več dedičev (sodediči)	348
2.2.2.1. Položaj podedovanega podjetja pred delitvijo dediščine, katere predmet je (tudi) podjetje	348
2.2.2.2. Določitev usode podedovanega podjetja ob delitvi dediščine	353
2.2.3. Poslovno nesposobne osebe kot dediči podjetja podjetnika posameznika	355
2.2.4. Odgovornost dediča oziroma sodedičev za dolgove umrlega podjetnika	357
3. DEDOVANJE UDELEŽBE V OSEBNIH GOSPODARSKIH DRUŽBAH	361
3.1. Splošno	361
3.2. Prenehanje osebne družbe s smrtjo družbenika kot zakonsko pravilo po ZGD	361
3.3. Nadaljevanje družbe	364
3.3.1. Nadaljevanje družbe s preostalimi družbeniki	364
3.3.2. Nadaljevanje družbe z dediči	368
4. DEDOVANJE UDELEŽBE V KAPITALSKIH DRUŽBAH	380
4.1. Splošno	380
4.2. Dedovanje delnic delniške družbe	381
4.3. Dedovanje delnic evropske delniške družbe (SE)	384
4.4. Dedovanje deleža v družbi z omejeno odgovornostjo	385
4.5. Dedovanje udeležbe v komanditni delniški družbi	390
Šesti del: DEDOVANJE ISTOSPOLNIH PARTNERJEV	391
1. OBLIKE ZAKONSKE UREDITVE ISTOSPOLNIH PARTNERSKIH SKUPNOSTI	393
2. DEDOVANJE ISTOSPOLNIH PARTNERJEV	394
2.1. Odločitev Evropskega sodišča za človekove pravice	394

2.2. Dedovanje istospolnih partnerjev v pravu nekaterih držav članic EU	395
2.3. Dedovanje istospolnih partnerjev v Republiki Sloveniji	399
2.3.1. Kritična ocena veljavne ureditve dedovanja homoseksualnih partnerjev	401
Sedmi del: MEDNARODNO ZASEBNO PRAVO NA PODROČJU DEDOVANJA	405
1. MEDNARODNO ZASEBNO PRAVO – POJEM	407
2. SLOVENSKA (NACIONALNA) UREDITEV MEDNARODNEGA ZASEBNEGA PRAVA NA PODROČJU DEDOVANJA	407
2.1. Dedovanje na podlagi zakona	408
2.2. Dedovanje na podlagi oporoke	409
2.3. Oporočna sposobnost	409
2.4. Pristojnost sodišč (in drugih organov) v primeru dedovanja nepremičnin in premičnin	410
3. EVROPSKO (MEDNARODNO) ZASEBNO PRAVO NA PODROČJU DEDOVANJA	411
3.1. Pravo Evropske unije in dedovanje	411
3.1.1. Raziskava kolizijskih pravil (v nekaterih) članicah EU v delu, ki se nanaša na vprašanje dedovanja	412
3.1.1.1. Pristojnost, priznavanje in izvrševanje sodnih (in drugih) odločb oziroma odločitev	413
3.1.1.2. Pravo, ki naj se uporabi v dednih zadevah	414
3.1.1.3. Enotno evropsko potrdilo o dedovanju in potrdilo o izvršitelju oporoke	415
3.1.1.4. Evropski register oporok	416
3.1.1.5. Harmonizacija materialnega dednega prava	416
3.1.2. Zelena knjiga o dedovanju in oporokah	416
3. 2. Kritika predvidene harmonizacije	419
Osmi del: DAVČNI VIDIK DEDOVANJA	421
1. PRAVNI VIRI OBDAVČITVE DEDIŠČINE V REPUBLIKI SLOVENIJI	423
1.1. Zakon o davku na dediščine in darila	423
1.1.1. Postopek za odmero, pobiranje in vračilo davka	427
2. PRIMERJALNOPRAVNI PREGLED	429
Seznam literature	433
Stvarno kazalo	445

Predgovor k tretji, spremenjeni in dopolnjeni izdaji

1. Druga izdaja knjige Dedno pravo, ki je izšla leta 1991, je že zdavnaj pošla. V vmesnem času je avtor te knjige K. Zupančič dednopravno snov obravnaval v obsežnih uvodnih pojasnilih v zbirkah predpisov o dedovanju (vse je izdal in založil Uradni list RS) – zadnja, osma, spremenjena in dopolnjena izdaja, je iz leta 2005 – vendar pa ta pojasnila niso ustrezno nadomestilo za sistemsko obdelavo dednega prava. Primerna oblika zanjo je samo knjiga, v kateri ni predstavljena in razložena samo veljavna pravna ureditev, temveč tudi njena doktrinarna izhodišča (deloma tudi z zgodovinskega vidika), primerjalnopravne rešitve določenih problemov in predlogi *de lege ferenda*. To vsebinsko zasnovo morata podpirati tudi navajanje in kritična uporaba spisov drugih piscev in relevantne judikature. Taka naj bi bila knjiga, ki je pred vami.

2. Nova izdaja knjige vsebuje, glede na prejšnjo, veliko sprememb in dopolnitev. Spremembe so najprej posledica ureditve v novih predpisih, zlasti v Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o dedovanju, ki je začel veljati konec avgusta 2001. S to novelo se sicer ni bistveno spremenil dednopravni sistem v Sloveniji. Počasnost pri uvajanju (zlasti) korenitejših sprememb je značilnost te pravne veje tudi v drugih, inozemskih pravnih ureditvah. Vendar pa obstaja v Sloveniji posebnost: osamosvojitve in sprememba političnega oziroma družbenoekonomskega sistema v devetdesetih letih prejšnjega stoletja. Šele po desetih letih, z novelo iz leta 2001, je zakonodajalec redigiral besedilo Zakona o dedovanju iz leta 1976, tako da je odpravil temeljne, najbolj očitne neskladnosti dednopravne ureditve z novo državno ureditvijo in pravnim redom. Odpravljene ali redakcijsko popravljene so bile določbe Zakona o dedovanju, ki so bile zastarele ali so vsebovale rešitve, pojme in poimenovanja, ki niso v skladu z veljavnim ustavnim in pravnim redom v Sloveniji. Take so bile zlasti določbe, ki so zagotavljale posebno varstvo družbene lastnine in socialistične družbene ureditve, določbe, v katerih so bili izrazi, ki niso v skladu z veljavnimi predpisi na določenih področjih, in določbe, ki so v času SFRJ urejale določena vprašanja, povezana z državljanstvom ali pristojnostjo sodišč drugih federalnih enot (socialističnih republik in avtonomnih pokrajin) bivše SFRJ. Posamezne določbe so bile z novelo redigirane tudi zaradi opozoril pravne teorije in judikature, da so pojmovno ali terminološko neustrezne ali da ne služijo zakonodajnemu namenu. Številna vsebinska, pa tudi sistemska vprašanja dedovanja, ki v določeni meri ogrožajo v ustavi zagotovljeno pravico do zasebne lastnine in dedovanja (33. člen ustave), pa so še vedno odprta.

Zakonodajalec je sicer z novelo Zakona o dedovanju iz leta 2001 izpolnil zapoved Ustavnega sodišča RS, naj spremeni ureditev glede omejitve dedova-

nja premoženja osebe, ki je uživala socialno pomoč, kajti dotedanja ureditev po mnenju ustavnega sodišča ni bila v skladu z ustavo.

Vseh spreminjivalnih sugestij že predlagatelj novele – Vlada Republike Slovenije – iz razumljivega razloga ni mogel upoštevati, kajti predlagal je njen sprejem po hitrem parlamentarnem postopku. Državni zbor je zato ob sprejemanju novele zavezal vlado, da še v tem legislaturnem obdobju (do konca septembra 2008) pripravi celovit predlog reforme dedne zakonodaje. Nič ne kaže, da bo vlada to obveznost izpolnila, kajti do konca julija 2008, ko je bil rokopis te knjige končan, je resorno ministrstvo pripravilo en sam osnutek predloga zelo parcialne reforme (o delnem prenosu pristojnosti v zapuščin-skem postopku na notarje).

Pri reformi – ki jo bomo prej ali slej izpeljali – bo treba vsekakor upoštevati večji pomen, ki gre po novem ustavnem redu lastninski in dedni pravici, posebej svobodi oporočnega razpolaganja. Zato bo treba odpraviti ali reducirati določene omejitve svobode testiranja. Gre zlasti za ureditev nujnega deleža, za interpretacijsko pravilo, po katerem se oporočno določilo v dvomu razlaga v korist zakonitega dediča, za prepoved fidejkomisarične substitucije. Potrebne bodo še druge spremembe; v knjigi so predstavljene in navedeni argumenti zanje.

3. Po izidu druge izdaje knjige *Dedno pravo*, vendar pa pred noveliranjem Zakona o dedovanju leta 2001, so bili uveljavljeni nekateri predpisi, ki v celoti ali deloma vsebujejo dednopravno snov. Mednje sodijo zlasti Zakon o denacionalizaciji (1991); Zakon o notariatu (1994), ki prepušča notarjem izvajanje nekaterih opravil v zvezi z dedovanjem; Zakon o dedovanju kmetijskih gospodarstev (1995), ki je nadomestil v prejšnjih izdajah knjige obravnavani Zakon o dedovanju kmetijskih zemljišč in zasebnih kmetijskih gospodarstev (kmetij); Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku (1999). Po noveliranju Zakona o dedovanju leta 2001 je predpis, v katerem so tudi pravila za dedovanje, zlasti Zakon o registraciji istospolne partnerske skupnosti (2005). Predpisa z določbami, ki imajo pomen za dedovanje, pa sta npr. Obligacijski zakonik (2001) in Stvarnopravni zakonik (2002). Obligacijski zakonik vsebuje med drugim pogodbe pretežno obligacijske narave, ki pa imajo posamezne dednopravne elemente; nekatere teh pogodb je pred njegovo uveljavitvijo vseboval Zakon o dedovanju. Zakon o gospodarskih družbah (ZGD, 1993, ZGD-1, 2006) vsebuje nekaj temeljnih določb o dednopravnih posledicah smrti samostojnega podjetnika posameznika in družbenika v osebni ali kapitalski gospodarski družbi. Za varstvo in uveljavljanje pravic do zapuščine so pomembni tudi novelirani procesni zakoni.

Novi predpisi in iz njih izvirajoči dednopravna razmerja in instituti so v sedanji izdaji knjige podrobno obravnavani. Dopolnjena pa so tudi izvajanja iz prejšnjih dveh izdaj, ki naj bi odgovorila na doslej ne dovolj pojasnjena vprašanja, s katerimi se spopada praksa, teorija pa naj bi jih rešila, denimo

v problematiki dednopravnih pogodb in zapuščine brez dediča. Teoretičen pomen imajo tudi dodana razglabljanja o načelih dednega prava.

O dednopravnih problemih Zakona o denacionalizaciji je avtor K. Zupančič sicer že pisal v uvodnih pojasnilih v zbirkah predpisov o dedovanju (začenši s tretjo izdajo, 1992) in izvajanja v vsaki novi izdaji dopolnjeval glede na spremembe zakona, nove literarne vire ter sodno, zlasti ustavnosodno prakso (pomembna je zlasti odločba, ki jo je Ustavno sodišče RS sprejelo januarja 2001). To velja tudi za obravnavanje te snovi v sedanji izdaji knjige. Enako spreminjanje in dopolnjevanje je doživljal tudi del sedanje izdaje knjige, posvečen dedovanju kmetijskih gospodarstev, avtorja K. Zupančiča. Snov je najprej obdelal v pojasnilih k četrti izdaji predpisov o dedovanju (1995).

V sedanji izdaji knjige so tudi izvajanja o dedovanju podjetniškega premoženja, tj. premoženja, s katerim je umrla samostojni podjetnik opravljala pridobitno dejavnost, in udeležbe umrlega v gospodarski družbi. Tega premoženja v času prvih dveh izdaj knjige ni bilo, kajti ob dominantni vlogi družbene lastnine ni moglo priti do vlaganja zasebnega kapitala in upravljanja podjetja na podlagi kapitalskih vložkov. Tako ni bilo upoštevanja vredne potrebe, da bi se obravnavale dednopravne posledice smrti morebitnega vlagatelja. Avtor K. Zupančič je o tej problematiki pisal v monografiji *Dedovanje podjetniškega premoženja*, Uradni list RS, Ljubljana 2006, upošteva tedanji pravni temelj, ZGD iz leta 1993 s številnimi novelami, v sedanji izdaji knjige pa v tem delu upošteva prenovljeni zakon, ZGD-1 iz leta 2006.

Razen z dedovanjem denacionaliziranega premoženja, dedovanjem kmetijskih gospodarstev in dedovanjem podjetniškega premoženja je sedanja izdaja knjige dopolnjena še z drugimi novimi deli: z obravnavanjem vloge notarja v zapuščinskem postopku, dedovanja istospolnih partnerjev, mednarodnega zasebnega prava na področju dedovanja na podlagi notranjih pravil in pravil Evropske skupnosti in davčnega vidika dedovanja. Novi deli vsebujejo tudi primerjalnopravni pregled. Avtorica teh delov knjige je V. Žnidaršič Skubic. Brez dodanih delov bi bila knjiga nepopolna, saj interesiranih ne bi seznanila s sodobnimi rešitvami v dednem pravu, substančnem in kolizijskem (slednje je v zadnjem času, zlasti odkar je Slovenija članica EU, bistveno pridobilo pomen), ter z udeležbo države na zapuščini. Dednopravno snov obravnavajo v podobnem obsegu tudi novejša sistemska dela inozemskih piscev.

4. Jedro te knjige so seveda »klasični« dednopravni instituti in razmerja, skupaj s (procesnimi) sredstvi za varstvo in uveljavljanje pravic do zapuščine. Obravnavani so bili že v prejšnjih izdajah knjige *Dedno pravo* avtorja K. Zupančiča, v vmesnem času pa niso doživeli bistvenih zakonodajnih sprememb. Kljub temu tudi jedro ni ostalo enako. Spremenile so ga dopolnitve teoretične narave z novimi dognanji piscev, npr. glede položaja dednega prava v pravnem sistemu, načel dednega prava (K. Zupančič), razvojnih tendenc v dednem pravu in nekaterih dodatnih značilnosti dedovanja (V. Žnidaršič Skubic).

Z novimi vidiki je v znatni meri dopolnjeno npr. obravnavanje dednopравnih pogodb in zapuščine brez dediča (K. Zupančič, V. Žnidaršič Skubic). O tej snovi nisva docela enotnega mnenja, kar bo količkaj pozoren bralec zlahka ugotovil.

Jedro te knjige ni ostalo enako tudi zaradi številnih, večjih ali manjših dodatkov in posegov v snov. Tu je treba posebej omeniti dopolnilna izvajanja V. Žnidaršič Skubic pri oporočnem dedovanju (npr. o skupni oporoki, ustanovi, centralnem registru oporok), pri odgovornosti za dolgove zapustnika (npr. o odgovornosti države, ki dobi zapuščino brez dediča, o stečaju zapuščine) in pri zapuščinskem postopku (npr. o razmejitvi jurisdikcij, o dopustnosti sodne poravnave).

Sedanja izdaja knjige je glede na prejšnji posodobljena. To se kaže tako v navajanju in razlagi novih pravnih virov kot tudi v sklicevanju na novo literaturo in (tudi kritično) uporabo novejših judikatov. Za ta, v znatni meri tudi vsebinski napredek je poskrbela predvsem V. Žnidaršič Skubic. Pripravila je tudi stvarno kazalo, ki se, razumljivo, znatno razlikuje od tistih v prejšnjih dveh izdajah knjige.

Knjiga pa je posodobljena še v enem pogledu. Obe prejšnji izdaji sta vsebovali tudi dednopравne ureditve drugih republik bivše SFRJ, zlasti specifične rešitve teh zakonodaj. V sedanji knjigi je ta primerjalni pristop opuščen, kajti vezi med državljani Slovenije in državljani držav, ki so nastale iz drugih jugoslovanskih republik, niso več tako tesne, da bi jih bilo treba posebej upoštevati pri obravnavanju zapuščine enih in drugih.

5. Skupaj z založbo želiva, da bi knjiga dobro koristila študentom prava, strokovni in splošni javnosti pa pomagala pri reševanju dednopравnih problemov.

V Ljubljani, konec julija 2008

Karel Zupančič
Viktorija Žnidaršič Skubic

Iz predgovora k prvi izdaji (1984)

Svojske rešitve posameznih republiških in pokrajinskih zakonov zahtevajo primerjalni način preučevanja; zato obravnavam v pričujočem delu posamezne institute dedovanja in razmerja dednega prava tako po slovenski zakonodaji, kot tudi po zakonodaji drugih republik in pokrajin. Ker pa pomenijo v Sloveniji pozitivno pravo slovenski predpisi, in pa zaradi preglednosti, se ukvarjam s posameznim institutom oziroma z razmerjem najprej (in izčrpnije) po slovenski ureditvi, po ureditvi drugih republik in pokrajin pa posebej. Popolneje obravnavam institut (razmerje) v pravu drugih republik in pokrajin samo tedaj, kadar je to pravo sprejelo rešitev, ki se razlikuje od slovenske. Kolizijske ureditve, bodisi medrepubliške, bodisi mednarodne, ne obravnavam, jo pa omenjam. To je po eni strani v skladu z zakonodajnopravno situacijo, kajti kolizijske predpise dednega prava vsebujejo posebni zakoni, po drugi strani pa s posebnim položajem kolizijskega prava v predmetniku fakultetnega pravnega študija

Karel Zupančič

Pripis uredništva:

Za prvo izdajo te knjige je avtor dobil nagrado Sklada Borisa Kidriča v letu 1986.

Iz predgovora k drugi izdaji (1991)

Osamosvojitvena zakonodaja v Republiki Sloveniji zahteva drugačno obravnavanje nekaterih institutov dednega prava. Primerjave slovenskih predpisov z zakonodajami drugih republik in pokrajin dosedanje Jugoslavije nisem opustil, kajti mnogo je vezi med državljani Slovenije in državljani drugih republik, ki jih je treba upoštevati pri varstvu in uveljavljanju pravic do zapuščine enih in drugih.

Karel Zupančič